

**Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Кафедра теорії і практики іноземних мов та методики викладання
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
Кафедра англійської мови та методики її навчання
Луцький національний технічний університет
Кафедра іноземної та української філології
Університетом Думлупінар (Турецька Республіка, м. Кютахья)
Київський національний університет технологій та дизайну
Університет Гранади (Іспанія)
Національний університет кораблебудування імені адмірала
Макарова**

**МАТЕРІАЛИ
ПЕРШОЇ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-
ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«Новітні тенденції сучасної лінгвістики та
методики навчання іноземних мов»
30 травня 2025 р.**

УДК 81'27: [378.016:37.011.3-051]

М 58

**Рекомендовано до друку Вченою радою
Рівненського державного гуманітарного університету
ПРОТОКОЛ № 6 ВІД 29 ТРАВНЯ 2025 РОКУ**

**У збірнику представлено матеріали
Першої міжнародної науково-практичної конференції
«Новітні тенденції сучасної лінгвістики та методики навчання
іноземних мов» що відбулася 30 травня 2025 року на базі Рівненського
державного гуманітарного університету. Конференція об'єднала понад сто
науковців, викладачів, аспірантів і студентів з України, Туреччини,
Іспанії, Марокко та Узбекистану. Учасники представили доповіді,
присвячені актуальним питанням сучасної лінгвістики, перекладознавства
та методики викладання іноземних мов у контексті глобалізаційних
процесів і цифрової трансформації освіти. Основну увагу приділено
сучасним підходам до мовної освіти, розвитку міжкультурної
компетентності, застосуванню цифрових технологій та інноваційних
методів навчання. Матеріали збірника відображають результати наукових
пошуків і практичний досвід учасників, спрямовані на вдосконалення
лінгвістичної освіти в умовах глобалізаційних змін.**

За зміст поданих матеріалів несуть відповідальність їх автори.

- Washington State University. Office of the Provost. Policies. Benefits of AI. (Washington State University. 2023)

ФЕНОМЕН МОВНОЇ РЕЗИСТЕНЦІЇ В ЦИФРОВУ ЕПОХУ ЯК ВІДПОВІДЬ НА ЛІНГВОЦИД

Світлана Дворянчикова,
кандидатка філологічних наук, доцентка,
доцентка кафедри філології та перекладу
Київський національний університет технологій та дизайну

Цифрова епоха сьогодні трансформус уявлення про культуру, комунікацію та мовний простір загалом. Інтенсивна глобалізація та алгоритмічна стандартизація спричиняють процеси, що ведуть до втрати мовної різноманітності й культурної унікальності. Ці тенденції мають ознаки лінгвоциду – систематичного витіснення окремих мов із загальнодоступного інформаційного простору. Лінгвоцид виникає як наслідок свідомого чи несвідомого процесу витіснення мов, який супроводжується втратами культурних традицій та історико-культурної пам'яті. Традиційно це відбувалося через державну політику, колоніальні практики, економічний тиск, а сьогодні ще й із застосуванням цифрових алгоритмів, наприклад, у різні часи це явище мало місце на теренах Австралії, США, Канади, СРСР, Китаю тощо (Сушко & Левицький, 2012), (Гаджієв, 2022, с. 135–205). У відповідь на ситуацію лінгвоциду виникає феномен мовної резистенції – активізації носіїв мов, дослідників і практиків, які за допомогою певних технологій відстоюють і популяризують свою мовну й культурну спадщину.

Мета доповіді – висвітлити деякі теоретичні основи і практичні аспекти мовної резистенції, розглянути механізми, які йому сприяють, та визначити подальші перспективи інтеграції цифрових технологій у мовну політику.

Мовну резистенцію варто розглядати як опір, активну відповідь невеликих мовних спільнот на процеси глобальної стандартизації та загрозу маргіналізації. Вона має і політичний, і естетичний вимір, адже пов'язана з правом на культурне самовираження та свободи мовної творчості. Мовні спільноти, які

зазнають утисків, саме у цифровому просторі здобувають можливість не лише зберегти свій мовний капітал, але й трансформувати його у нову креативну силу. У центрі уваги перебувають мікродискурси, меми, відео та аудіоматеріали, що відображають мовну й культурну ідентичність, формують специфічне мовне середовище, спрямоване на відновлення традицій та опір глобальним уподобанням. У цифрову епоху стандартизація інформації та впровадження алгоритмів модерації контенту сприяють вирівнюванню мовного простору. Мови, які домінують, мають перевагу завдяки масштабним комунікаційним ресурсам, а менш популярні чи регіональні мови ризикують бути маргіналізованими. Однак паралельно з використанням цифрових медіа для глобального поширення панівних мов, на цифрових майданчиках з'являються локальні ініціативи, що працюють за моделлю децентралізованого контенту.

Варто зазначити, що виокремлення суто лінгвістичних чинників вже не є достатнім для повного аналізу феномену. Взаємодія культурологічних, соціологічних та технологічних аспектів створює основу для розробки ефективних стратегій захисту мовного багатства. Так, завдяки інтеграції інноваційних технологій (штучного інтелекту, мобільних додатків тощо) мовна практика набуває інноваційних форм, що дозволяють зберігати й розвивати культуру мови у зручному для сучасного користувача форматі. Соціальні мережі та платформи стають майданчиками для своєрідних мовних експериментів, дискурсивного опору та популяризації мов. Ці інструменти дозволяють активістам реорганізувати традиційну мовну практику за допомогою цифрових технологій.

Носії мов організовують спільноти, використовують соціальні мережі, блоги і форуми для підтримки культурної спадщини. Приклади успішних проєктів свідчать про високий рівень зацікавленості в них і залучення користувачів, які прагнуть повернути контроль над власною мовною політикою.

Розвиток мобільних додатків, онлайн-курсів і інтерактивних ресурсів дає

змогу не лише вивчати національні мови, але й залучати нові покоління до їх активного використання та творчої взаємодії з мовним матеріалом. Використання ігрових стратегій у мовних додатках сприяє підвищенню мотивації та залученості користувачів, шляхом організації мовного матеріала в доступному та привабливому вигляді. Розробка подкастів, відеороликів, віртуальних виставок і цифрових архівів сприяє популяризації культур. Завдяки цим засобам традиційні форми усного мистецтва та діалектів знаходять свіжий вираз у цифровій площині. Віртуальні середовища дозволяють створити симуляції історичних контекстів, за допомогою яких користувачі можуть занурюватися у мовну культуру. Такий підхід збагачує мовний досвід користувачів і стимулює їхню особистісну взаємодію з традиціями.

Поєднання методів лінгвістики, культурології, соціології та інформаційних технологій дає змогу комплексно аналізувати явище мовної резистенції. Це відкриває нові обрії у розробці теоретичних моделей, які враховують історико-культурні аспекти і технічні можливості цифрового простору.

Взаємодія між урядовими установами, освітніми інституціями та активними громадськими спільнотами сприяє створенню стабільної бази для підтримки та розвитку мовної політики. Спільні проєкти можуть мати фінансування коштом грантових програм, їх варто обговорювати на міжнародних конференціях і форумах для обміну досвідом і розробки нових стандартів цифрової комунікації.

Отже, цифрова епоха несе одночасно загрози та можливості, а практики мовного опору стають невід'ємною складовою культурної самоідентичності, де традиції зустрічаються з сучасністю. Технологічні інструменти дозволяють перетворити загрозу лінгвоциду на стимул для відродження та креативного переосмислення мовної спадщини. В умовах лінгвоциду змінюється роль мови від пасивного засобу комунікації до потужного інструменту культурного опору.

Список використаних джерел

Гаджієв, Р. (2022). *Лінгвістика на карті світу*. Віхола.

Сушко, Р., & Левицький, М. (2012). *Хроніка нищення української мови : від доби Романових до сьогодення*. Народний Рух України.

"МОВА МОВЧАННЯ": РОЛЬ ІРЛАНДСЬКОЇ МОВИ У ФІКСАЦІЇ ТРАГЕДІЇ (НА МАТЕРІАЛІ РОМАНУ ДЖОЗЕФА О'КОННОРА "ЗОРЯ МОРІВ")

Наталія Глінка,

Кандидат філологічних наук, доцент,
Доцент кафедри української мови, літератури та культури,
Національний технічний університет України
"Київський політехнічний інститут ім. Ігоря Сікорського"

Джозеф О'Коннор, сучасний ірландський письменник, говорячи про дослідження, які він проводив перед створенням роману "Зоря морів", наголошував на "мові мовчання", яка була притаманною свідкам трагедії Великого голоду (1845-1849): "знову і знову люди кажуть: "Слова мене підводять", "я не можу це описати" (Palmer, 2003). Тому у тексті метафікційні прийоми фіксують неявний вплив ірландської мови на трагічні події, в результаті чого в ірії голосів та історичних перспектив у "Зорі морів" панує глибока тиша – відчутна нездатність пояснити ірландською мовою історію непохованих жертв. Інакше кажучи, майстерне красномовство О'Коннора говорить про стан німоти, оскільки всі ці голоси викликають меланхолійне повернення привидів, нездатних чітко сформулювати те, що відбувається. Роман реєструє через проблеми самої мови примирення з тим, що Кіберд назвав "травматичним впливом втрати ірландської мови на особистість громадян" (Kiberd, 1995, 649).

Роман описує період, коли ірландська мова перестала бути першою мовою для більшості населення Ірландії. В інтерв'ю про нову двомовну сценічну адаптацію роману Moonfish Theatre Company О'Коннор визнав, що відсутність ірландської мови в тексті є одним із його недоліків (O'Connor, 2014). Натомість ірландська мова, як примара, пронизує цей наратив – її загадкова (не)присутність вказує на надлишок уваги, приділеної питанню мови в романі. Ірландська мова, так би мовити, створює мовчання, але водночас спонукає до